

Krystyna Żuchelkowska

ZASADY FUNKCJONOWANIA I ZADANIA RADY RODZICÓW W PRZEDSZKOLU

WPROWADZENIE

Rodzina i przedszkole są to dwa różne, ale wzajemnie się uzupełniające środowiska wychowawcze. Rodzina jako pierwsze i naturalne środowisko odgrywa szczególną rolę w wychowaniu dziecka. Natomiast przedszkole jest środowiskiem intencjonalnym, które stanowi uzupełnienie wychowania rodzinnego. Te dwa środowiska wychowawcze muszą ze sobą współpracować. Jest to ważne z tego powodu, że przedszkole bez bliższej współpracy z rodziną nie jest w stanie zrealizować wyznaczonych zadań wychowawczych i dydaktycznych. Z kolei ograniczone kontakty rodziców z przedszkolem nie sprzyjają działaniom wychowawczym domu rodzinnego. Współpraca przedszkola z rodziną przyczynia się do dbania tych dwóch podmiotów o wielostronny rozwój małego dziecka i ciągle wzbogacanie jego osobowości. Tak więc przedszkole i rodzina są sobie wzajemnie potrzebne, muszą się wspierać i uzupełniać, a to pozwoli osiągnąć założone cele i zadania edukacyjne¹.

W czasach współczesnych przedszkole i rodzina mają do rozstrzygnięcia wiele trudnych problemów związanych z edukacją i wychowaniem dzieci. Jednak ich rozwiązanie nie jest możliwe bez współpracy i współdziałania. Jest to trudne, bo współcześni rodzice z różnych przyczyn nie wykazują entuzjazmu do współpracy i włączania się w życie przedszkola, do którego uczęszcza ich dziecko. Dlatego też przedszkole musi podejmować określone działania,

¹ Por. M. Łobocki, *O współpracy nauczycieli i rodziców w rozumieniu tradycyjnym*, [w:] *W poszukiwaniu nowych znaczeń i interpretacji współpracy*, red. I. Nowosad, J.M. Szymański, Zielona Góra–Kraków 2004.

zachęcające rodziców do włączania się w życie placówki, i stosować formy współpracy na miarę drugiej dekady XXI wieku.

Mikołaj Winiarski² podkreśla, że współpraca przedszkola z rodzicami winna przede wszystkim uwzględniać dobro dziecka. Dlatego też wszelkie poczynania dorosłych w stosunku do kilkulatek należy kierować w stronę upodmiotowienia, uatrakcyjniania i wzbogacania procesu edukacyjnego w przedszkolu i w domu rodzinnym, zaspokajania potrzeb biologicznych, społecznych i kulturalnych dziecka, wprowadzania go w świat wartości oraz dbania o to, by rozwój przedszkolaka przebiegał harmonijnie bez jakichkolwiek zakłóceń. Ważną rolę w tym procesie odgrywa rada rodziców działająca w przedszkolu, gdyż ma ona możliwość podejmowania słuszych decyzji i dokonywania mądrych wyborów związanych z edukacją przedszkolną kilkulatek.

Rady rodziców zastąpiły działające przez wiele lat komitety rodzicielskie, dlatego też korzystają z ich dorobku w zakresie form współpracy, usprawniania procesu wychowawczo-dydaktycznego w przedszkolu i włączania rodziców w życie przedszkola. Poza tym rady rodziców jako podmioty edukacji przedszkolnej reprezentują ogół rodziców danego przedszkola, wspierają kadre pedagogiczną placówki w spełnianiu funkcji wobec swoich wychowanków, a także pobudzają i organizują aktywność rodziców poprzez zachęcanie ich do włączania się w życie placówki i wymianę informacji o dziecku, jego rozwoju, sukcesach, osiągnięciach, jak również trudnościach czy porażkach.

PRAWNE PODSTAWY FUNKCJONOWANIA RADY RODZICÓW W PRZEDSZKOLU

W procesie funkcjonowania i rozwoju każdej placówki przedszkolnej ważną rolę odgrywa rada rodziców. Jest ona stałym, wewnętrznym organem przedszkola działającym na podstawie normatywnej relacji prawnej. Zasady funkcjonowania, struktura organizacyjna oraz zakres zadań i kompetencji określone są w kolejnych rozporządzeniach ministra edukacji narodowej.

Pierwszym dokumentem, który regulował sprawy związane z włączaniem rodziców w życie placówek oświato-wychowawczych i zachęcaniem ich do rozwiązywania wspólnymi siłami większości problemów, była ustawa o zespoleniu samorządu szkolnego z samorządem terytorialnym z 1939 roku. Znalazł się w niej zapis mówiący o powołaniu w każdej placówce komitetu skupiającego aktywnych rodziców działających na jej rzecz. Wybuch II wojny światowej

² M. Winiarski, *Dialog i współpraca nauczycieli i rodziców*, „Nowa Szkoła” 2002, nr 10, s. 5.

uniemożliwił zrealizowanie tego zapisu, ale stał się on podstawą do powołania po zakończeniu działań wojennych komitetów rodzicielskich w placówkach oświatowo-wychowawczych, a więc również w przedszkolach. Znalazło to odbicie w Zarządzeniu Ministra Oświaty z 1949 roku o organizacji i zakresie działania komitetów rodzicielskich. Później komitety rodzicielskie działały w oparciu o wydane w 1960 roku Zarządzenie Ministra Oświaty w sprawie organizacji i działalności komitetów rodzicielskich w szkołach i w przedszkolach. W formie określonej w tym zarządzeniu komitety działały do 1991 roku i pomagały placówkom przedszkolnym spełniać ich podstawowe funkcje wobec dzieci oraz rozwiązywać bieżące problemy. W ostatniej dekadzie XX wieku w przedszkolach zaczęły funkcjonować rady rodziców i tak jest do dziś. Jest to zgodne z Ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 roku³ oraz z Ustawą o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz zmianie niektórych innych ustaw z dnia 11 kwietnia 2007 roku⁴, w których mówi się o powoływaniu rad rodziców stanowiących reprezentację rodziców dzieci uczęszczających do konkretnej placówki przedszkolnej. W ustawie o systemie oświaty jest też mowa o tym, że reprezentacja rodziców może funkcjonować pod inną nazwą aniżeli rada rodziców. Dlatego też czasami bywało tak, że posługiwano się starą nazwą – komitet rodzicielski. Kwestię nazewnictwa uregulowało Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2007 roku w sprawie rodzajów szkół i placówek, w których tworzy się rady rodziców⁵.

W art. 53 ust. 6 ustawy z 1991 roku jest mowa o tym, że rada rodziców jest społecznym organem systemu edukacji narodowej i ma charakter obligatoryjny. Oznacza to, że musi funkcjonować w każdej placówce, co świadczy o docenianiu roli rady rodziców w obszarze włączania rodziców w życie przedszkola i zachęcania ich do współpracy i współdziałania dla dobra dzieci.

Z uwagi na to, że rada rodziców jest reprezentantem wszystkich rodziców dzieci uczęszczających do danego przedszkola – o czym informuje art. 53 ust. 1 ustawy z 1991 roku – osoby aktywnie działające w tym gremium reprezentują prawa zbiorowe i występują w interesie wszystkich rodziców. Konieczne jest też, aby każdy oddział przedszkolny miał swego przedstawiciela w radzie rodziców. Jest to niezwykle ważne, gdyż przedstawiciel ten reprezentuje inte-

³ Dziennik Ustaw 2004, nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami.

⁴ Dziennik Ustaw 2007, nr 89, poz. 542.

⁵ Dziennik Ustaw 2007, nr 157, poz. 1101.

resy rodziców dzieci z danego oddziału przedszkolnego i na bieżąco informuje ich o tym, co w przedszkolu się dzieje i jakie są plany na przyszłość. O tym jest mowa w art. 53 ust. 2, a w art. 53 ust. 3 widnieje zapis dotyczący wyborów do tego gremium i sposobu powoływania rady rodziców. Należy tutaj podkreślić, że nowelizacja tejże ustawy z 11 kwietnia 2007 roku mówi o obowiązku corocznego powoływania rady rodziców. Dzięki temu została zdefiniowana kadencyjność rady rodziców, a poprzez tajny sposób jej wyboru zwrócono uwagę na demokratyzację tego obszaru przedszkolnego. Z kolei art. 53 ust. 4 mówi o wewnętrznej strukturze rady rodziców. Trzeba tutaj jednak zaznaczyć, że nie jest wyraźnie określone, jak ta struktura ma wyglądać. Wskazuje się jedynie na to, że o strukturze decyduje sama rada rodziców, a zapis ten winien znaleźć się w uchwalonym regulaminie.

Rada rodziców działająca w przedszkolu posiada określone kompetencje, o których mowa w artykułach oznaczonych numerami 22, 36, 53, 54, 58 ustawy z 1991 roku oraz jej nowelizacji z 11 kwietnia 2007 roku. Do jej kompetencji należy:

- wyrażanie opinii w sprawie programu wychowania przedszkolnego, który będzie w danym roku szkolnym realizowany w przedszkolu (art. 22a ust. 2b),
- uchwalanie w porozumieniu z radą pedagogiczną rocznego i perspektywicznego planu pracy opiekuńczo-wychowawczo-dydaktycznej (art. 54 ust. 2 pkt 1),
- uchwalanie w porozumieniu z radą pedagogiczną programu profilaktyki (art. 54 ust. 2 pkt 1 lit. b),
- uchwalanie regulaminu rady rodziców (art. 53 ust. 3),
- delegowanie przedstawiciela lub przedstawicieli do komisji konkursowej wyłaniającej kandydata na stanowisko dyrektora placówki (art. 36a ust. 5 pkt 5 lit. b),
- możliwość występowania do dyrektora przedszkola, organu prowadzącego, organu sprawującego nadzór pedagogiczny z wnioskami i opiniami we wszystkich sprawach przedszkola (art. 54 ust. 1),
- opiniowanie programu i harmonogramu poprawy jakości pracy przedszkola (art. 54 ust. 2 pkt 2),
- opiniowanie projektu planu finansowego składanego przez dyrektora przedszkola (art. 54 ust. 2 pkt 3),
- wybór przedstawiciela rady rodziców wchodzącego w skład rady przedszkola, a gdy takiej rady nie ma, to do zespołu rozpatrującego odwołania

nauczycieli od oceny ich pracy (Rozporządzenie MEN z dnia 2 listopada 2000 roku w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu odwołania oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego)⁶,

- gromadzenie środków pieniężnych pochodzących z dobrowolnych składek rodziców lub z innych źródeł (art. 58 ust. 8),
- wydatkowanie zgromadzonych środków pieniężnych na wspieranie działalności statutowej przedszkola (określa to regulamin rady rodziców zgodnie z art. 53 ust. 4).

ZADANIA I STRUKTURA ORGANIZACYJNA RADY RODZICÓW W PRZEDSZKOLU

Rada rodziców, jak już wcześniej zaznaczono, ma charakter obligatoryjny i jest społecznym organem przedszkola, który zrzesza rodziców w celu współpracy i współdziałania z placówką w sprawowaniu przez nią funkcji opiekuńczej, wychowawczej, dydaktycznej, profilaktycznej, korekcyjno-wyrównawczej wobec dzieci.

Rada rodziców jako podmiot wewnątrzinstytucjonalny działający w konkretnym przedszkolu ma do wykonania wiele zadań związanych z różnymi obszarami jego aktywności, w których nie tylko jest możliwy, ale także potrzebny współdział rodziców. Tak więc do podstawowych zadań rady rodziców w przedszkolu należy:

1. wspieranie działalności statutowej przedszkola,
2. gromadzenie funduszy z dobrowolnych składek rodziców i z innych źródeł oraz ich wydatkowanie zgodnie z regulaminem,
3. wspomaganie przedszkola w sprawowaniu wobec dzieci funkcji opiekuńczej, wychowawczej, dydaktycznej, profilaktycznej, korekcyjno-wyrównawczej,
4. współdziałanie w udoskonalaniu organizacji procesu wychowawczo-dydaktycznego i polepszaniu jakości pracy przedszkola,
5. zachęcanie rodziców do włączania się w życie przedszkola,
6. współdziałanie w podnoszeniu kultury pedagogicznej rodziców,
7. współpraca ze środowiskiem lokalnym, w którym funkcjonuje przedszkole,

⁶ Dziennik Ustaw 2004, nr 98, poz. 1066, par. 6, ust. 1 pkt 3.

8. opiniowanie oceny dorobku zawodowego nauczycieli stażystów pracujących w przedszkolu oraz nauczycieli zdobywających kolejne stopnie awansu zawodowego,
9. zgłaszanie wniosków, uwag, sugestii, wątpliwości związanych ze spełnianiem przez przedszkole funkcji wobec dzieci i ich rodziców,
10. zgłaszanie wniosków i propozycji związanych z każdą sprawą dotyczącą funkcjonowania przedszkola,
11. opiniowanie projektów planów finansowych składanych przez dyrektora przedszkola.

Przedstawione zadania rady rodziców są złożone, gdyż dotyczą różnych obszarów funkcjonowania przedszkola. Niektóre z tych zadań mogą być realizowane z inicjatywy rady rodziców. W realizację innych zadań rada rodziców jest angażowana, gdyż nakłada na nią taki obowiązek prawo oświatowe. Należy podkreślić, że realizacja tych zadań przez radę rodziców przyczynia się do tworzenia w przedszkolu warunków korzystnie wpływających na wielostronny rozwój dzieci i wyrównywanie szans edukacyjnych kilkulatków ze środowisk o różnym poziomie kultury. Zadania te wchodzi w zakres funkcji, jakie spełnia rada rodziców w przedszkolu. Zdaniem Romualda Tejszerskiego są to następujące funkcje: reprezentująca ogół rodziców, doradczo-opiniująca, inicjatywna, finansowa, kontrolno-nadzorcza⁷. Ważne jest, aby członkowie rady rodziców zadania wchodzące w zakres poszczególnych funkcji wypełniali najlepiej, jak potrafią, a dyrekcja i kadra pedagogiczna przedszkola powinny im to ułatwiać.

Z uwagi na to, że rada rodziców reprezentuje ogół rodziców dzieci uczęszczających do przedszkola, realizuje ona, jak mówi Mateusz Pilich, prawa zbiorowe i działa w interesie wszystkich rodziców dzieci uczęszczających do danego przedszkola⁸.

Rada rodziców powinna mieć wewnętrzną strukturę, ale przepisy tego dokładnie nie regulują. Mówi się tylko o tym, że radę rodziców tworzą: przewodniczący, zastępca przewodniczącego, sekretarz, skarbnik. Jeżeli przedszkole ma więcej niż cztery oddziały, to można też powołać komisję rewizyjną.

Wybory do rady rodziców przeprowadza się na pierwszym zebraniu rodziców w każdym roku szkolnym. Są one tajne, a głosowanie odbywa się w sposób pisemny. Dzięki temu ten obszar życia przedszkolnego ma cechy

⁷ R. Tejszerski, *Wpływ rady rodziców na życie warszawskich szkół*, „Gazeta Szkolna” 2009, nr 41, s. 10.

⁸ M. Pilich, *Ustawa o systemie oświaty. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 545.

demokratyzacji. Dla skuteczności wyborów ustawodawca nie wymaga kworum. Oznacza to, że wybory są ważne niezależnie od tego, ilu rodziców weźmie w nich udział⁹. Doświadczenie jednak uczy, że w niektórych placówkach oświatowo-wychowawczych popełnia się błąd, uzależniając ważność wyborów od obecności ponad połowy rodziców na zebraniu wyborczym¹⁰.

Wybory do rady rodziców przedszkola odbywają się według prostej procedury, w której zakres wchodzi:

1. wybór przewodniczącego zebrania,
2. ustalenie porządku obrad,
3. wybór protokółanta,
4. wybór komisji skrutacyjnej,
5. zgłoszenie i zaprezentowanie kandydatów, którzy wyrażają zgodę na kandydowanie,
6. przeprowadzenie głosowania.

Bogusław Śliwerski¹¹ mówi, że rodzice wyrażający gotowość kandydowania do rady rodziców i brania czynnego udziału w jej pracach winni posiadać określone kompetencje i wcześniejsze doświadczenia w aktywności społecznej. Dzięki temu swój potencjał intelektualny i organizacyjny oraz zdobyte doświadczenie wykorzystają dla dobra dzieci. Na przykład duży wkład może wnieść rodzic będący informatykiem, który pomoże dyrekcji opracować ciekawą stronę internetową placówki i będzie odpowiedzialny za komunikację kadry pedagogicznej z rodzicami przedszkolaków za pośrednictwem poczty elektronicznej. Z kolei rodzic będący prawnikiem może udzielić swego wsparcia i służyć pomocą podczas opracowywania regulaminu rady rodziców.

Rada rodziców działa w oparciu o własny regulamin, który musi być zgodny ze statutem przedszkola. Regulamin działalności rady rodziców opracowują jej członkowie i muszą zrobić to niezwykle starannie. Czasami jednak bywa tak, że rada rodziców ma problemy z opracowaniem regulaminu. Dlatego też, zdaniem Jerzego Winczka¹², organ prowadzący i nadzorujący przedszkole winien wspierać radę rodziców pod względem prawnym w zakresie opracowywania regulaminu.

⁹ I. Dzierżowska, A. Rękawek, *Wszystko o radach rodziców. Niezbędnik dyrektora*, Warszawa 2008, s. 100.

¹⁰ Por. A. Poraj, G. Całek, *Rodzice w szkole. Poradnik dla rodziców*, Warszawa 2009, s. 8.

¹¹ B. Śliwerski, *Program wychowawczy szkoły*, Warszawa 2001, s. 171.

¹² J. Winczek, *Rola rady rodziców w szkole*, „Wychowawca” 2007, nr 9, s. 8.

Regulamin rady rodziców musi określać dokładną nazwę tego gremium, cele, zadania, organizacje oraz tryb jej pracy, jak również sposoby wydatkowania zgromadzonych środków pieniężnych. Ważne jest również to, że regulamin musi być uchwalany corocznie, gdyż kadencja rady rodziców trwa jeden rok¹³.

Rada rodziców wyraża swoje stanowisko w formie uchwał, które adresowane są do dyrektora przedszkola, rady pedagogicznej czy też do organu prowadzącego. Uchwały te nie mają jednak mocy prawnej, a ich realizacja uzależniona jest od dobrej woli adresata. Potoczny ogląd rzeczywistości edukacyjnej i doświadczenie uczy, że adresaci w zasadzie respektują uchwały rady rodziców, gdyż ich treść wyraża troskę o lepsze funkcjonowanie przedszkola i zapewnienie dzieciom korzystniejszych warunków rozwojowo-wychowawczych. Respektowanie uchwał rady rodziców związane jest także z traktowaniem tego gremium jako partnera, którego przedsięwzięcia ukierunkowane są na wspieranie działań edukacyjnych dyrekcji i rady pedagogicznej przedszkola czy też organu prowadzącego.

W przedszkolu funkcjonują także rady oddziałowe, które przedtem nazywane były trójkami klasowymi. Reprezentują one ogół rodziców dzieci konkretnej grupy, konkretnego oddziału przedszkolnego. Aktualne przepisy nie wskazują, z ilu członków winna składać się rada oddziałowa, ale najczęściej w jej skład wchodzi trzy osoby – przewodniczący, skarbnik, członek. Nie jest potrzebny sekretarz, bo rada oddziałowa nie podejmuje żadnych uchwał, a jej zebrania nie muszą być protokołowane. Doświadczenie uczy, że taka liczba osób pozwala na skuteczne działanie rady oddziałowej i owocną współpracę z wychowawcą grupy przedszkolnej. Wybory do rad oddziałowych podobnie jak do rady rodziców powinny być tajne, równe i powszechne, gdyż prawo głosowania ma każdy rodzic, a każdy głos ma tę samą wagę. Do podstawowych zadań rady oddziałowej należy zaliczyć:

1. organizowanie prac użytecznych na rzecz przedszkola i konkretnego oddziału przedszkolnego,
2. wzbogacanie wyposażenia sali przedszkolnej w zabawki, sprzęt, środki dydaktyczne,
3. współdziałanie w organizowaniu zajęć dodatkowych dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych i przejawiających zdolności specjalne,

¹³ M. Pilich, *Ustawa o systemie oświaty...*, s. 549–550.

4. organizowanie wymiany doświadczeń wychowawczych między rodzicami dzieci uczęszczających do konkretnego oddziału przedszkolnego,
5. wzbogacanie ceremoniału i zwyczajów przedszkolnych zgodnie z tradycją środowiska i regionu,
6. pomoc nauczycielowi w prawidłowej organizacji procesu wychowawczo-dydaktycznego,
7. przedstawianie nauczycielowi postulatów i opinii rodziców związanych z polepszaniem jakości pracy oddziału przedszkolnego,
8. podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie środków finansowych od sponsorów dla pełniejszego zaspokajania potrzeb oddziału przedszkolnego,
9. pomoc nauczycielowi w zakresie organizowania działalności sprzyjającej podnoszeniu kultury pedagogicznej rodziców.

Plaszczyzna współdziałania rady rodziców, rad oddziałowych i placówki przedszkolnej ma układ funkcjonalny. Oparty on jest na wspólnym dążeniu do dbania o wielostronny rozwój dziecka i ciągle wzbogacanie jego osobowości. Dzięki temu wyrówna się szanse edukacyjne dzieci i dobrze przygotuje się wszystkich wychowanków do rozpoczęcia nauki w szkole i do pełnienia funkcji ucznia.

OBSZARY DZIAŁALNOŚCI RADY RODZICÓW W PRZEDSZKOLU

Relacje rodziców i przedszkola tworzą złożoną kategorię rzeczywistości edukacyjnej, w której zakres wchodzi integracja oparta na współpracy i współdziałaniu, a także na poszanowaniu podmiotowości jej uczestników przy równoczesnym podejmowaniu działań dla dobra małego dziecka. Ważną rolę we włączaniu rodziców do współpracy i współdziałania z przedszkolem odgrywa rada rodziców, która musi być autentycznym organem i partnerem dla wszystkich podmiotów edukacyjnych. Tak się stanie wtedy, gdy zostaną spełnione trzy następujące warunki:

1. Rada rodziców musi być podmiotem autonomicznym, a więc niezależnym od dyrektora przedszkola, w którym funkcjonuje.
2. Struktura organizacyjna i tryb pracy rady rodziców muszą być tak pomyślane, aby można było na bieżąco informować rodziców dzieci uczęszczających do przedszkola o wszelkich działaniach i podejmowanych przedsięwzięciach.

3. Rada rodziców w przedszkolu musi dysponować odpowiednimi środkami finansowymi, pochodzącymi z dobrowolnych składek rodziców lub od sponsorów, i rzetelnie nimi gospodarować¹⁴.

Współpraca rodziców i przedszkola w czasach współczesnych musi być oparta na partnerstwie. Jest to ważne, gdyż relacje partnerskie akcentują nową jakość i nowe zasady we wzajemnych stosunkach między dyrektorem placówki, radą pedagogiczną a rodzicami i ich przedstawicielami w radzie rodziców.

Wincenty Okoń przez partnerstwo rozumie „[...] rodzaj stosunków pomiędzy jednostkami lub grupami polegający na wspólnocie celów i zadań, [...] przejawia się w samorządnej chęci współdziałania z inną osobą lub grupą bez uciekania się do nakazów, poleceń i zarządzeń”¹⁵. Z tego widać, że partnerstwo jest stosunkiem równych podmiotów, współpracujących ze sobą dla dobra dziecka.

Alfred Wojciech Maszke mówi, że idea partnerstwa będzie w pełni realizowana, gdy oparta zostanie na takich zasadach, jak:

1. zasada wzajemnego zaufania,
2. zasada wzajemnego uznawania praw i kompetencji,
3. zasada integracji działań,
4. zasada lojalności,
5. zasada przekazywania informacji¹⁶.

Zasada wzajemnego zaufania mówi o nawiązaniu osobowej więzi przez dyrektora placówki i grono pedagogiczne z rodzicami. Dzięki temu te podmioty edukacyjne będą podejmować ważne decyzje służące polepszeniu jakości pracy przedszkola i będzie je charakteryzować rzeczowość w działaniu. Z kolei **zasada wzajemnego uznawania praw i kompetencji** przypomina o tym, że rodzice są pierwszymi nauczycielami dziecka, a przedszkole stanowi dopełnienie i rozwinięcie wychowania odbywającego się w rodzinie. Dlatego te podmioty edukacyjne muszą uznawać i szanować prawa i kompetencje partnera, a to korzystnie wpłynie na wielostronny rozwój dziecka i ciągłe wzbogacanie jego osobowości. Natomiast **zasada integracji działań** mówi o tym, że podmioty edukacji przedszkolnej (nauczyciel i rodzice) muszą uzgodnić wspólny kierunek oddziaływania wychowawczego na dzieci, gdyż wtedy działania te będą cechować się

¹⁴ Por. W. Starzyński, E. Wiczorek, W. Kołodziejczyk, M. Kunicki-Goldfinger, *Prawa rodziców w szkole*, Warszawa 2005, s. 43.

¹⁵ W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 1996, s. 205.

¹⁶ A.W. Maszke, *Współpraca i partnerstwo rodziców i nauczyciela*, [w:] *Kreatorzy edukacyjnego dialogu*, red. A. Karpińska, Białystok 2002, s. 77–79.

zgodnością, co umożliwi w pełni zrealizowanie ogólnych i pośrednich celów edukacji przedszkolnej przedstawionych w podstawie programowej wychowania przedszkolnego. O prawości, uczciwości i rzetelności wzajemnych stosunków partnerów edukacji przedszkolnej mówi **zasada wzajemnej lojalności**. Dzięki jej zachowaniu wytyczone cele zostaną w pełni zrealizowane w atmosferze wzajemnego zaufania i lojalności, a proces wychowawczo-dydaktyczny w przedszkolu będzie przebiegał bez zakłóceń. Ważna jest też wymiana informacji między podmiotami edukacji przedszkolnej, a więc między nauczycielem a rodzicami. Informacje te dotyczą dzieci oraz funkcjonowania przedszkola i podejmowanych działań związanych z polepszaniem jakości pracy placówki. O tym przypomina **zasada przekazywania informacji**.

Rada rodziców jako podmiot afiliowany przy przedszkolu przejawia aktywność w różnych obszarach, respektując ideę partnerstwa. Aktywność ta związana jest z zachęcaniem i włączaniem rodziców do podejmowania działań na rzecz dzieci i przedszkola, do którego one uczęszczają. Tak więc rada rodziców pobudza i organizuje aktywność rodziców w zakresie wspomagania placówki w realizacji celów i zadań oraz spełniania określonych funkcji wobec dzieci.

Rada rodziców podejmuje wiele pożytecznych działań na rzecz przedszkola i dla dobra dzieci, współpracując z dyrekcją, radą pedagogiczną i rodzicami, których jest przedstawicielstwem. Działalność rady rodziców można uporządkować, wyodrębniając konkretne obszary jej aktywności. Zdaniem autorki tego opracowania, można wyróżnić pięć takich obszarów. Pierwszy stanowi **działalność opiniodawcza**, w której zakres wchodzi opiniowanie statutu, regulaminu, planu pracy oraz planu finansowego przedszkola. Rada rodziców opiniuje także dorobek zawodowy nauczycieli ubiegających się o kolejny stopień awansu zawodowego oraz program i harmonogram prac związanych z poprawą jakości funkcjonowania przedszkola. Drugi obszar obejmuje **działalność finansową** rady rodziców. Dzięki gromadzeniu środków finansowych pochodzących z dobrowolnych składek rodziców, z darowizn i od sponsorów rada rodziców wspiera działalność statutową przedszkola. W zakres tego obszaru aktywności wchodzi też uczestniczenie przedstawicieli rady rodziców w opracowywaniu i uchwalaniu preliminarza budżetowego przedszkola na dany rok szkolny i uczestniczenie w planowaniu wydatków placówki. **Działalność związana z organizacją procesu wychowawczo-dydaktycznego** w przedszkolu stanowi trzeci obszar aktywności rady rodziców. Dlatego też rada rodziców popularyzuje wiedzę o działalności wychowawczo-dydaktycznej przedszkola w środowisku lokalnym, a także bierze czynny udział w organizowaniu zajęć

dotychczasowych dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych i przejawiających inteligencje wielorakie. Poza tym rada rodziców wspólnie z dyrekcją i radą pedagogiczną dba o optymalizację i unowocześnienie procesu wychowawczo-dydaktycznego w przedszkolu. Podejmuje także działania zmierzające do popularyzowania wiedzy pedagogicznej wśród rodziców. Czwarty obszar aktywności rady rodziców związany jest z **działalnością informacyjną**, w której zakres wchodzi informowanie rodziców dzieci uczęszczających do przedszkola o wszystkich jej poczynaniach, zamierzeniach, podejmowanych uchwałach i decyzjach. Można to robić w tradycyjny sposób, a więc podczas grupowych zebrań rodziców, jak również poprzez tak zwany kącik dla rodziców czy też gazetkę przedszkolną. Dobrym i zgodnym z duchem czasu sposobem informowania ogółu rodziców o tym, co w przedszkolu się dzieje i jak działa rada rodziców, jest strona internetowa. Beata Krajewska mówi o tym, że nie potrzeba tworzyć odrębnej strony internetowej rady rodziców, ale na stronie internetowej przedszkola wystarczy wyodrębnić miejsce, w którym zamieszczone będą informacje związane z działalnością tego gremium¹⁷. Piąty obszar aktywności rady rodziców dotyczy **działalności związanej z rozwiązywaniem bieżących problemów przedszkola**. Można do niej zaliczyć na przykład otoczenie szczególną opieką dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, przystosowanie wejścia do przedszkola dla osób niepełnosprawnych, poprawienie bezpieczeństwa kilkulatek na terenie placówki i poza nią, wzbogacanie bazy przedszkola o nowy sprzęt, zabawki, środki dydaktyczne i dbanie o to, by były one wykorzystywane podczas różnych form pracy wychowawczo-dydaktycznej.

Sprawne i skuteczne działanie rady rodziców w każdym obszarze zależy nie tylko od aktywności jej członków, ale także od partnerskich relacji z dyrektorem i radą pedagogiczną przedszkola. Przejawem partnerskich relacji jest wzajemne okazywanie sobie szacunku, zaufanie, wzajemne zrozumienie, życzliwość. Dzięki temu te podmioty edukacji przedszkolnej będą równoprawnymi uczestnikami wspólnie podejmującymi określone działania dla dobra dzieci oraz poprawy jakości pracy placówki.

WSPOMAGANIE DZIAŁALNOŚCI RADY RODZICÓW W PRZEDSZKOLU

Rada rodziców spełnia wiele zadań i przejawia aktywność w różnych obszarach. Dzięki temu wspiera działalność statutową przedszkola, zachęca rodzi-

¹⁷ B. Krajewska, *Rada rodziców w szkole*, Toruń 2012, s. 85.

ców do włączania się w życie placówki i pomaga wprowadzać dzieci w świat wartości, a także dbać o wielostronny rozwój i ciągłe wzbogacanie ich osobowości. Czasami bywa jednak tak, że rada rodziców nie korzysta w pełni ze swych kompetencji, a jej działalność ogranicza się do gromadzenia środków finansowych, które wykorzystywane są na wspieranie działalności wychowawczo-dydaktycznej przedszkola. Dlatego też dyrekcja i kadra pedagogiczna placówki są zobowiązane wspomagać działalność rady rodziców i wzmacniać pozycję rodziców w przedszkolu. Wsparcie to winno dotyczyć:

1. zapoznania ogółu rodziców przed wybraniem swoich przedstawicieli do rady rodziców z jej kompetencjami i obowiązkami,
2. zachęcania rady rodziców do redagowania własnej strony internetowej,
3. dbania o to, by na zebraniach rady rodzice czuli się jej gospodarzami,
4. dbania o to, by zebrania rodziców odbywały się zgodnie z harmonogramem i były protokołowane,
5. dbania o to, by rada rodziców decydowała o tym, które propozycje dyrekcji związane z doskonaleniem pracy przedszkola są najważniejsze i wymagają natychmiastowego rozwiązania i wsparcia finansowego,
6. dbania o to, by sprawy związane z funkcjonowaniem rady rodziców były prezentowane na ogólnych zebraniach rodziców oraz na radach pedagogicznych przedszkola,
7. doceniania zaangażowania rady rodziców w polepszenie jakości pracy przedszkola i realizacji funkcji, jakie placówka spełnia wobec dzieci i ich rodziców,
8. uzgadniania bieżących spraw związanych z funkcjonowaniem przedszkola z przewodniczącym rady rodziców, a istotnych ze wszystkimi członkami tego gremium,
9. dbania o to, by uchwały rady rodziców odpowiadały wymogom formalnym,
10. dbania o to, by przewodniczący rady rodziców systematycznie komunikował się z jej członkami i informował ich o każdej istotnej sprawie,
11. dbania o to, by przekazywanie informacji o ważnych sprawach związanych z funkcjonowaniem przedszkola miało charakter dwustronny, a więc przebiegało od rady rodziców do wszystkich rodziców dzieci uczęszczających do placówki i odwrotnie.

Z przedstawionego katalogu działań wspomagających funkcjonowanie rady rodziców w przedszkolu widać, że przyczyniają się one do wzmacniania aktywności i wypełniania zadań przez to gremium.

KONKLUZJA

Rada rodziców w przedszkolu jest potrzebna, gdyż reprezentuje interesy wszystkich rodziców dzieci uczęszczających do placówki. Sprawne funkcjonowanie rady rodziców w przedszkolu zależy nie tylko od aktywności jej członków, ale także od dyrektora i kadry pedagogicznej, która tę aktywność wywołuje, wspiera i dąży do przestrzegania zasady partnerstwa. Dlatego dobrze się stało, że w nowej rzeczywistości edukacyjnej istnienie rady rodziców ma charakter obligatoryjny i dzięki temu rodzice mają swoją reprezentację, dbającą o jakość pracy przedszkola i spełnianie przez tę placówkę określonych celów, zadań, funkcji.

Rada rodziców jako społeczny organ reprezentujący ogół rodziców dzieci uczęszczających do danego przedszkola udziela placówce wsparcia, dba o dobro kilkulatek oraz o prawidłową organizację i przebieg procesu wychowawczo-dydaktycznego. Działania te mają charakter zintegrowany i oparte są na zasadzie partnerstwa. Mają też charakter funkcjonalny oparty na wspólnym dążeniu rady rodziców i przedszkola do realizacji celów edukacji przedszkolnej. To współdziałanie rady rodziców i przedszkola przyczynia się do tworzenia korzystnych warunków wielostronnego rozwoju dzieci i wzbogacania ich osobowości. Dlatego też dyrektor i rada pedagogiczna winny pobudzać aktywność rady rodziców i stwarzać jak najlepsze warunki do tego, by to gremium było autentycznym organem przedszkola. Jest to ważne również z tego powodu, że właściwie zorganizowana działalność rady rodziców jest tym czynnikiem, od którego zależy osiągnięcie przez przedszkole dobrych wyników w pracy wychowawczo-dydaktycznej, jak również włączanie rodziców w życie placówki i zachęcanie ich do utrwalania postaw, przekonań, wiadomości i umiejętności nabywanych przez dzieci w przedszkolu. Ma to zasadnicze znaczenie dla zapewnienia ciągłości i jednolitości oddziaływań oraz wymagań stawianych kilkulatekom. Dotyczy to głównie tych zadań przedszkola, które związane są z wyrównywaniem szans edukacyjnych dzieci oraz dobrym przygotowaniem ich do rozpoczęcia nauki w szkole i do pełnienia funkcji ucznia. Na te sprawy kładzie się dzisiaj duży nacisk, ponieważ od roku szkolnego 2014/2015 wszystkie 6-latki będą rozpoczynać naukę w klasie I i realizować obowiązki szkolny.

BIBLIOGRAFIA

- Bulera M., Żuchelkowska K., *Edukacja przedszkolna z partnerskim udziałem rodziców*, Toruń 2006.
- Całek G., Poraj A., *Rodzice w szkole, przedszkolu, na osiedlu*, Warszawa 2011.
- Dzierzgowska I., Rękawek A., *Wszystko o radach rodziców. Niezbędnik dyrektora*, Warszawa 2008.
- Krajewska A., *Rada rodziców w szkole*, Toruń 2012.
- Łobocki M., *O współpracy nauczycieli i rodziców w rozumieniu tradycyjnym*, [w:] *W poszukiwaniu nowych znaczeń i interpretacji współpracy*, red. I. Nowosad, J.M. Szymański, Zielona Góra–Kraków 2004.
- Maszkę A.W., *Współpraca i partnerstwo rodziców i nauczyciela*, [w:] *Kreatorzy edukacyjnego dialogu*, red. A. Karpińska, Białystok 2002.
- Mendel M., *Rodzice i nauczyciele jako sprzymierzeńcy*, Gdańsk 2007.
- Nauczyciele i rodzice. Współpraca w wychowaniu*, red. I. Nowosad, Zielona Góra 2001.
- Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 1996.
- Pilich M., *Ustawa o systemie oświaty. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Podmiotowość w edukacji – wymiary i konteksty*, red. J. Szempruch, M. Kwaśniewska, A. Szplit, Kielce 2011.
- Rzędowska A., *Rada rodziców*, „Wszystko dla Szkoły” 2007, nr 12.
- Starzyński W., Wieczorek E., Kołodziejczyk W., Kunicki-Goldfinger M., *Praca rodziców w szkole*, Warszawa 2005.
- Śliwerski B., *Prawa rodziców*, „Psychologia w Szkole” 2012, nr 1.
- Śliwerski B., *Program wychowawczy szkoły*, Warszawa 2001.
- Tejszerski R., *Wpływ rady rodziców na życie warszawskich szkół*, „Gazeta Szkolna” 2009, nr 41.
- W poszukiwaniu nowych znaczeń i interpretacji współpracy*, red. I. Nowosad, J.M. Szymański, Zielona Góra–Kraków 2004.
- Winczek J., *Rola rady rodziców w szkole*, „Wychowawca” 2007, nr 9.
- Winiarski W., *Dialog i współpraca nauczycieli i rodziców*, „Nowa Szkoła” 2002, nr 10.

ZASADY FUNKCJONOWANIA I ZADANIA RADY RODZICÓW W PRZEDSZKOLU

Streszczenie: Głównym celem edukacji przedszkolnej jest dbanie o wielostronny rozwój dziecka. Aby cel ten został zrealizowany, przedszkole musi współpracować z rodzicami. W zakres tej współpracy wpisuje się rada rodziców, która jest społecznym organem reprezentującym rodziców dzieci danego przedszkola. Ar-

tykuł ukazuje problematykę funkcjonowania rady rodziców w instytucjonalnej strukturze przedszkola.

Słowa kluczowe: pedagogika przedszkolna, rada rodziców, przedszkole

COUNCIL OF PARENTS IN THE KINDERGARTEN

Summary: The main objective of primary education is taking care of the multilateral development of the child. To this aim has been achieved kindergarten must work with parents. The scope of this cooperation is part of a parents council, which is a social body representing parents of preschool children. The article presents the issues of the functioning of the parents in the institutional structure of the kindergarten.

Keywords: preschool education, parents council, kindergarten